

दैनिक
आरंभपर्व
आरंभ एका नव्या पर्वाचा
Epaper : www.aparv.com

1,22,570

डिजिटल प्रतींचे दररोज
सोशल मीडियाच्या
माध्यमातून वितरण होणारे
पुण्यातील
लोकप्रिय दैनिक

स्नेह
निमंत्रण

दैनिक
आरंभपर्व
आरंभ एका नव्या पर्वाचा
Epaper : www.aparv.com

DESIGN CONCEPT BY :
SUNSHINE GRAPHICS DESIGN_8379928399

विश्वासाची चार वर्षे | सत्याची अखंड वाटचाल

चौथा
वर्धापन सोहळा
दिन

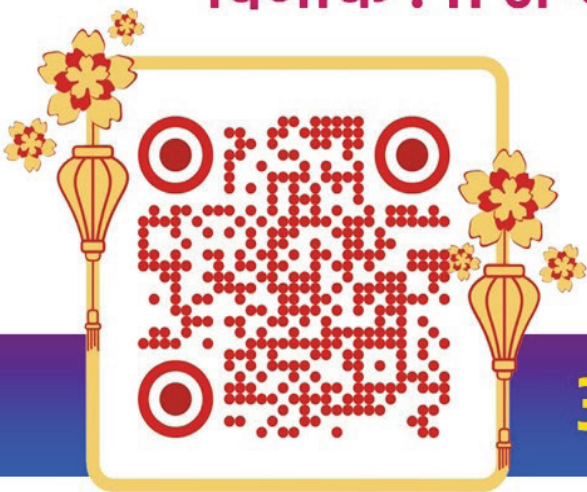
चार वर्षांच्या या प्रवासात
विश्वास मिळवला । नाती जपली । प्रश्न मांडले ।
आणि समाजहिताची
पत्रकारिता अधिक भक्कम केली!

दै. आरंभ पर्वच्या चौथ्या वर्धापन दिनानिमित्त

सर्व वाचक, जाहिरातदार, हितचिंतक, पत्रकार, प्रतिनिधी
आणि शुभेच्छुकांचे मनःपूर्वक आभार !

• सौ. सुरेखा सावंत-मते (संस्थापिका तथा संपादिका दै. आरंभ पर्व)

दिनांक : 11 सप्टेंबर 2026 | वार : शुक्रवार | वेळ : सायंकाळी 6 ते रात्री 10 पर्यंत

लोकेशन साठी स्कॅन करा

स्थळ : सिल्वर पेटल्स (ए.सी. बँक्चेट हॉल) धायरी फाटा,
नट्टे रोड, लाडली साडी सेंटर लेन, वडगाव बु. पुणे 411041

आपली उपस्थितीच आमच्या चार वर्षांच्या प्रवासाला मिळालेली अमूल्य दाद आहे!

लोकेशन साठी स्कॅन करा

अधिक माहितीसाठी :

श्री.लक्ष्मण साबळे : 8605284272 | श्री.प्रतिक गंगणे : 7276314142

आपले स्नेहांकित, **दै. आरंभ पर्व परिवार**

(टिप : कृपया कार्यक्रमाला येताना पुष्पगुच्छ आणून नये त्याऐवजी शालेय साहित्य तसेच वाचनीय पुस्तके स्विकारली जातील.)

थोडक्यात पण महत्वाचे

देशाचे रक्षण करणाऱ्या सैनिकांच्या हातावर प्रेमाची राखी

पुणे (आरंभ पर्व) : देशाच्या सीमा सुरक्षित ठेवण्यासाठी ऊन, वारा, पाऊस आणि कडाक्याची थंडी यांची पर्वा न करता अहोरात्र कर्तव्य बजावणाऱ्या भारतीय जवानांच्या मनगटावर प्रेम, आपुलकी आणि कृतज्ञतेचा रेशीम धागा बांधत रक्षाबंधनाचा अनोखा सोहळा उत्साहात पार पडला. श्री शिवाजी मित्र मंडळ आणि साईनाथ मंडळ ट्रस्ट यांच्या वतीने आयोजित या उपक्रमातून जवानांमार्ति आदर आणि देशवासीयांच्या भावनिक नात्याची प्रचिती आली. जवानांना आपल्या कुटुंबापासून दूर राहावे लागू नये, त्यांना बहिणीच्या प्रेमाची आणि आपुलकीची उणीव भासू नये, या भावनेतून या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. मंडळाच्या माध्यमातून महिला, तरुणी आणि विद्यार्थिनींनी जवानांच्या मनगटावर राख्या बांधून त्यांचे औक्षण केले. यावेळी अनेक भगिनींचे डोळे भावनेने पाणावले, तर जवानांच्या चेहऱ्यावरही आपुलकीचा आनंद दिसून आला.

पुण्यात १ ते ३ सप्टेंबरदरम्यान ‘उर्गेन आर्ट फेस्टिव्हल’

पुणे (आरंभ पर्व) : करुणादिप फाउंडेशन आणि त्रिव्रल वैरोचना सेंटर यांच्या संयुक्त विद्यमाने येत्या १ ते ३ सप्टेंबरदरम्यान पुण्यात ‘ उर्गेन आर्ट फेस्टिव्हल २०२६’ आयोजित करण्यात आला आहे. या तीन दिवसीय महोत्सवात चित्रप्रदर्शन, ध्यान कार्यशाळा, कलाकार व साहित्यिक परिसंवाद, चित्रपट प्रदर्शन तसेच विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले आहे. अशी माहिती माजी चीफ मेडिकल ऑफिसर, डिफेंस इस्टेट, इंडिया, संस्थापक करुणादीप फाउंडेशन आणि उर्गेन आर्ट ग्लोबल डॉ. जीवक (व्ही. डी. गायकवाड) यांनी पत्रकार परिषदेत दिली. यावेळी डॉ अस्मिता गायकवाड, डायरेक्टर फोर्टरिया आणि उपाध्यक्षा करुणादीप फाऊंडेशन, जागतिक कीर्तीचे चित्रकार सविंद्र सावरकर आणि कलादिग्दर्शक संतोष संखद आदि मान्यवर उपस्थित होते. ‘उर्गेन आर्ट फेस्टिव्हल २०२६’ बहुल अधिक माहिती देताना आयोजकांनी सांगितले की, महोत्सवाचे उद्घाटन १ सप्टेंबर रोजी बालगंधर्व कलादालन येथे सकाळी १० वाजता होणार असून, ज्येष्ठ चित्रकार सदी सावरकर यांच्या चित्रप्रदर्शनाचे उद्घाटन करण्यात येणार आहे. या प्रसंगी विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे माजी अध्यक्ष पद्मश्री डॉ. सुखादेव थोरात, अभिनेते किरण माने आणि ज्येष्ठ पत्रकार राजू परुळेकर यांची प्रमुख उपस्थिती राहणार आहे. दुपारी ३:०० वाजता चित्रकलेचे प्रत्यक्ष प्रात्यक्षिक होईल तर सायंकाळी ५ वाजता ‘शिवाजी अंडरग्राऊंड इन भीमनगर मोहल्ल’ या नाटकाच प्रयोग होणार आहे. फेस्टिव्हल मध्ये २ सप्टेंबर रोजी सकाळी १० वाजता ध्यान कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले आहे.

हातमाग, स्थानिक कारागिरांसाठी केंद्र सरकारचा पुढाकार

प्रा. डॉ. मेधा कुलकर्णी यांचे प्रतिपादन; ‘निरुपाज् येवला पैठणी अँड सिल्क सारीज’च्या दालनाचे उद्घाटन

पुणे (दै. आरंभ पर्व) "भारताच्या विविध भागात वेगवेगळ्या प्रकारचे कापड प्रसिद्ध आहे. स्थानिक कारागिरांच्या उत्पादनांना बाजारपेठ मिळवून देण्यासाठी आणि भारतीय हातमाग उद्योगाला प्रोत्साहन देण्यासाठी केंद्र सरकारकडून विविध उपक्रम राबविले जात आहेत. यामध्ये राष्ट्रीय हातमाग दिन, 'एमएसएमई' योजना, कारागिरांसाठी कर्जसुविधा आणि पारंपरिक व्यवसायांना प्रोत्साहन देण्यासाठी सातत्याने प्रयत्न केले जात आहेत," असे प्रतिपादन संसदीय समितीच्या अध्यक्षा व राज्यसभा खासदार प्रा. डॉ. मेधा कुलकर्णी यांनी केले.

'निरुपाज् येवला पैठणी अँड सिल्क सारीज' या येवला पैठणीच्या अग्रगण्य ब्रँडच्या पुण्यातील भव्य दालनाचे उद्घाटन

मेधा कुलकर्णी यांच्या हस्ते झाले. ठाण्यानंतर 'निरुपाज्'ने आता पुण्यात मध्यवर्ती भागात भांडारकर रस्त्यावर शानदार दालन सुरू केले आहे. उद्घाटनावेळी निरुपाज्'च्या संस्थापिका निरुपा तायडे, त्यांच्या मातोश्री वंदना वझारे, अखिल भारतीय चित्रपट महामंडळाचे अध्यक्ष मेघराज राजेभोसले, ईशम तायडे, दिलीप खैरे, धिरज वझारे, गणेश

डोके, महेश गायकवाड, योगिता गायकवाड, तुषार खैरे, सारंग मगर, वैशाली डोके, रोहित डोके आदी उपस्थित होते. प्रा. डॉ. मेधा कुलकर्णी म्हणाल्या, "साडी हा महिलांच्या जिव्हाळ्याचा विषय आहे. तसेच भारतात साड्यांचा व्यवसाय मोठा असून, साड्या विणणे ही एक कला आहे. या कलेला प्रोत्साहन देण्याचे काम केंद्र सरकार

प्रत्येक साडीचा पोत, फिनिशिंग याकडे विशेष लक्ष दिलेले असल्याने येथील साड्या वेगळ्या आहेत. अस्सल हातमागावर विणलेल्या आणि हाताने कारागिरी केलेल्या या साड्या आपण कारागिरांकडून तयार करून घेतल्या आहेत. मराठमोळ्या साड्यांची समृद्ध परंपरा जपणारे 'निरुपाज् सारीज' ठाणे आणि मुंबईत तर प्रसिद्ध आहेच. पण आता पुण्यातही नव्याने ओळख निर्माण करण्याच्या दृष्टीने हे दालन महत्त्वाचा टप्पा ठरणार आहे. येत्या ७ दिवसांत जे ग्राहक दालनात येऊन साडी खरेदी करतील त्यांना साड्यांवर विशेष सूट देणार असल्याचे निरुपा तायडे यांनी सांगितले.

हे पहिलेवहिले दालन असून, याठिकाणी दोन हजारांपासून सात लाख रुपयांपर्यंतच्या अस्सल हातमाग साड्या उपलब्ध आहेत. पारंपरिक येवला पैठणी, बनारसी, सिल्क, पटोला अशा पारंपरिक साड्यांबरोबरच जरदोसी वर्क, मोती वर्क केलेल्या नव्या पद्धतीच्या साड्यांचेही उत्तम कलेक्शन पाहता येणार आहे. अभिनेत्री प्राजक्ता माळी 'निरुपाज्'ची ब्रँड अँबेसेडर असून, नुकतीच कास चित्रपट महोत्सवाच्या रेड कार्पेटवर प्राजक्ताने 'निरुपाज्'ची साडी परिधान केली होती. याशिवाय केतकी माटेगावकर, अभिजित खांडेकर यांसारख्या बऱ्याच सेलिब्रिटींनी येथून साडी खरेदीला पसंती दिलेली आहे. त्यामुळे सेलिब्रिटींमध्येही 'निरुपाज्' विशेष प्रसिद्ध आहे.

आमदार भीमराव अण्णा तापकीर यांच्या वाढदिवसानिमित्त अन्नधान्याचे वाटप

खडकवासला (दै. आरंभ पर्व) खडकवासला मतदारसंघाचे लोकप्रिय आमदार श्री. भीमराव अण्णा तापकीर यांच्या वाढदिवसानिमित्त भारतीय जनता पार्टी खडकवासला ग्रामीणच्या वतीने सामाजिक बांधिलकी जपत डोणजे (गोळेवाडी) येथील 'आपलं घर' अनाथ मुलांच्या आश्रमात अन्नधान्य किटचे वाटप करण्यात आले. दरवर्षीप्रमाणे यंदाही रविवार, दिनांक ३० ऑगस्ट २०२६ रोजी हा उपक्रम आयोजित करण्यात आला. वाढदिवसाचा आनंद समाजातील गरजू व निराधार घटकांसोबत साजरा करण्याच्या उद्देशाने हा उपक्रम राबविण्यात आला. यावेळी भारतीय जनता पार्टी खडकवासला ग्रामीणचे अध्यक्ष श्री. नवनाथभाऊ तागुंदे, महाराष्ट्र प्रदेश दिव्यांग आघाडी अध्यक्ष श्री. बाजीराव नाना पारगे, युवा मोर्चा अध्यक्ष श्री. शरद (लालाशेठ) जावळकर, पुणे जिल्हा भाजप उपाध्यक्ष श्री. सचिनभाऊ पायगुडे, पंचायत राज व ग्रामविकास मंडळाच्या अध्यक्षा

सौ. ताराबाई (अक्का) नानगुडे, खडकवासला मतदारसंघ महिला अध्यक्षा सौ. संतोषीताई दारवटकर, जिल्हा उपाध्यक्ष श्री. विठ्ठलभाऊ ठाकर, तसेच सौ. मंगलताई कोडीतकर यांच्यासह अनेक पदाधिकारी व कार्यकर्ते उपस्थित होते. याप्रसंगी श्री. दत्ताभाऊ पायगुडे, श्री. राजाराम माताळे, श्री. नारायण तनपुरे, श्री. किरणभाऊ खिरीड, श्री. विकासभाऊ पारगे, श्री. विश्वनाथ जावळकर, श्री. राजूशेठ भामे, श्री. विकासभाऊ गायकवाड, श्री. माऊलीभाऊ रोकडे तसेच भारतीय जनता पार्टीचे विविध पदाधिकारी उपस्थित होते. आमदार भीमराव अण्णा तापकीर यांच्या वाढदिवसानिमित्त आयोजित करण्यात आलेल्या या सामाजिक उपक्रमाचे सर्व स्तरांतून कौतुक करण्यात आले.

पहाटे हातात झाडू... अन् रक्षाबंधनाला मनगटावर राखीचा सन्मान! शहर स्वच्छ करणाऱ्या भगिनींसाठी यशवंत लायगुडेंनी जपले भावाचे नाते

पुणे (दै. आरंभ पर्व)

पहाट अजून पूर्णपणे उजाडलेली नसते... अनेकांच्या घरात झोपेची शांतता असते... पण त्याच वेळी काही हात शहर स्वच्छ करण्यासाठी कामाला लागलेले असतात. हातात झाडू, डोक्यावर जबाबदाऱ्यांचे ओझे आणि चेहऱ्यावर कुटुंबासाठी जगण्याची धडपड घेऊन या सफाई कर्मचारी भगिनी आपले कर्तव्य पार पाडत असतात.

आपण स्वच्छ रस्त्यांवरून चालतो, स्वच्छ परिसरात राहतो; मात्र त्या स्वच्छतेमागे घाम गाळणाऱ्या या हातांची दखल अनेकदा घेतली जात नाही. अशाच कष्टकरी भगिनींच्या आयुष्यात रक्षाबंधनाच्या निमित्ताने आपुलकीचा आणि माणुसकीचा एक सुंदर क्षण आला.

भारतीय जनता पक्षाचे धायरी-वडगाव बुद्रुक मंडलाध्यक्ष यशवंत लायगुडे यांनी सफाई कर्मचारी महिलांसोबत रक्षाबंधन साजरे

केले. या भगिनींनी लायगुडे यांच्या मनगटावर राखी बांधली आणि एका क्षणात हा कार्यक्रम केवळ औपचारिक सोहळा न राहता भावनिक नात्याचा उत्सव बनला. रोज दुसऱ्यांचे शहर स्वच्छ करणाऱ्या या भगिनींना त्या दिवशी स्वतःच्या कष्टाचा सन्मान मिळाला. त्यांच्या हातातील झाडूकडे नव्हे, तर त्यांच्या मनातील संघर्षाकडे पाहणारा एक आपुलकीचा दृष्टिकोन त्यांना मिळाला. लायगुडे यांनी भगिनींना

साडी-चोळी व भेटवस्तू देऊन त्यांचा सन्मान केला. मात्र या भेटवस्तूपेक्षाही त्यांच्यासाठी महत्त्वाची होती ती "आम्हालाही कोणी आपले मानते" ही भावना. राखी बांधताना अनेक भगिनींच्या चेहऱ्यावर आनंद दिसत होता. रोजच्या धकाधकीच्या जीवनात, कुटुंबाच्या जबाबदाऱ्या सोभाळत आणि समाजासाठी काम करत असताना मिळालेला हा सन्मान त्यांच्या मनाला स्पर्शून गेला. "आम्ही रोज काम करतो, पण

पहाटे शहरासाठी झाडू उचलणाऱ्या हातांना, त्या दिवशी मायेचा आणि सन्मानाचा स्पर्श मिळाला..." आणि राखीच्या एका छोट्याशा धायऱ्याने कष्टकरी भगिनींच्या आयुष्यात आपलेपणाचा मोठा अर्थ निर्माण केला. "ज्यांच्या हातांनी शहर स्वच्छ राहते, त्या हातांवर सन्मानाची राखी बांधली गेली..." हाच या रक्षाबंधनाचा खरा अर्थ उरला!"

हिमालय ‘टाइम बॉम्ब’च्या उंबरठ्यावर; नेपाळच्या महापुरातून धोक्याची घंटा

हिमनद्यांचे वितळणे, ग्लेशियल तलावांचा वाढता धोका आणि बेफाम बांधकामांमुळे हिमालयीन प्रदेशाची असुरक्षितता गंभीर

(दै. आरंभ पर्व)

नेपाळमध्ये निर्माण झालेली महापूरस्थिती ही केवळ एका नैसर्गिक आपत्तीची घटना म्हणून पाहून चालणार नाही. या दुर्घटनेने संपूर्ण हिमालयीन पट्ट्यासमोर उभ्या ठाकलेल्या हवामान बदलाच्या गंभीर संकटाकडे पुन्हा एकदा लक्ष वेधले आहे. तिबेटसह उच्च हिमालयीन भागात बर्फ आणि हिमनद्यांच्या बदलत्या स्थितीमुळे उतर नेपाळातील रसुवा आणि सीमावर्ती परिसरात अचानक पूरस्थिती निर्माण झाल्याचे वृत्त आहे. या आपत्तीत मोठ्या प्रमाणावर जीवित आणि वित्तहानी झाल्याची भीती असून, वचाव आणि मदतकार्य युद्धपातळीवर सुरू आहे. नेपाळच्या सशस्त्र पोलिस दलातील १३ जवान बेपर्ता असल्याची माहितीही समोर आली आहे.

या दुर्घटनेमागे हिमनद्यांमधील बदल, बर्फाचे वेगाने वितळणे आणि त्यातून नदीप्रांत अचानक मोठ्या प्रमाणावर पाण्याचा विसर्ग होणे यांसारखे घटक कारणीभूत असण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे. मात्र, आपत्तीचे नेमके कारण आणि नुकसानीचे अचूक स्वरूप स्पष्ट होण्यासाठी अधिकृत तपास, भौगोलिक अभ्यास आणि वैज्ञानिक मूल्यांकन आवश्यक आहे.

हिमालयातील बदल आता धोक्याच्या सीमारेषेवर हिमालय हा केवळ बर्फाने आच्छादलेला पर्वतीय प्रदेश नाही. भारत, नेपाळ, भूतान, चीन आणि पाकिस्तान या देशांच्या

जलसुरक्षेचा तो महत्त्वाचा आधार आहे. गंगा, ब्रह्मपुत्रा आणि सिंधू यांसारख्या विशाल नदीप्रणालींना हिमालयातून पाणी मिळते. त्यामुळे हिमनद्यांमध्ये होणारा बदल हा केवळ पर्वतांपुरता मर्यादित राहत नाही; त्याचे पडसाद शेती, पिण्याचे पाणी, जलविद्युत, पर्यटन आणि कौट्यवधी लोकांच्या उपजीविकेवर उमटतात. हवामान बदलामुळे उच्च हिमालयीन भागातील तापमानवाढ, हिमवृष्टीच्या स्वरूपातील बदल आणि बर्फ वितळण्याच्या प्रक्रियेत झालेली वाढ ही चिंतेची बाब आहे. ज्या उंचीवर पूर्वी मोठ्या प्रमाणावर हिमवृष्टी होत असे, त्या परिसरात आता काही वेळा पावसाचे प्रमाण वाढताना दिसते. परिणामी, हिमनद्यांवर जमा होणाऱ्या बर्फाच्या साठ्यात घट होत असून त्यांचा नैसर्गिक समतोल बिघडत आहे.

‘अल्बिडो इफेक्ट’चे दुष्पचक्र हिमाच्छादित प्रदेश सूर्यकिरणांचा मोठा भाग परावर्तित

त्यांच्याशी संबंधित जलप्रवाह तुलनेने जलद बदलू शकतात. हिमनद्यांच्या काठावर किंवा मागे वितळलेल्या बर्फांमुळे पाण्याची तळी निर्माण होतात. या तळ्यांना ‘ग्लेशियल लेक्स’ म्हटले जाते. अनेक वेळा या तलावांना बर्फ, माती किंवा खडकांचे नैसर्गिक अडथळे असतात. हे अडथळे कमकुवत झाले किंवा अचानक तुलेले, तर प्रचंड प्रमाणात पाणी, गाळ आणि दगड काही मिनिटांत किंवा तासांतच खालील दऱ्यांमध्ये धावून येऊ शकतात. या घटनेला ‘ग्लेशियल लेक आउटबर्स्ट प्लॅज्ड’ अर्थात GLOF म्हटले जाते.

यातील सर्वात गंभीर बाब म्हणजे अशा आपत्तींसाठी पारंपरिक पूरव्यवस्थापन यंत्रणा पुरेशी ठरण्याची शक्यता कमी असते. कारण पाण्याचा विसर्ग अत्यंत अचानक आणि वेगाने होऊ शकतो.

केदारनाथ आणि रैणीच्या घटना विसरता येणार नाहीत

२०१३ मधील केदारनाथ आपत्तीने हिमालयीन प्रदेशातील अतिवृष्टी, भूस्खलन, नदीप्रवाहातील बदल आणि मानवी हस्तक्षेप यांचे विनाशकारी परिणाम जगासमोर आणले. त्यानंतर २०२१ मधील रैणी परिसरातील दुर्घटनेने हिमनदी, बर्फ, खडक आणि नदीप्रवाह यांच्यातील परस्परसंबंध किती वेगाने आपत्तीमध्ये रूपांतरित होऊ शकतो, हे दाखवून दिले.

मात्र, प्रत्येक हिमालयीन आपत्तीचे कारण केवळ ‘ग्लोबल वॉर्मिंग’ आहे, असे म्हणणे शास्त्रीयदृष्ट्या योग्य ठरणार नाही. अतिवृष्टी, ढाफुटी, भूस्खलन,

भूकंपीय हालचाली, हिमनद्यांची स्थानिक स्थिती, नदीपात्रातील बदल आणि मानवी हस्तक्षेप अशा अनेक घटकांचा एकत्रित परिणाम आपत्तीची तीव्रता वाढवू शकतो. तरीही हवामान बदल हा या टोकाच्या घटनांची शक्यता आणि संभाव्य तीव्रता वाढवणारा महत्त्वाचा घटक ठरत आहे, हे दुर्लक्षित करून चालणार नाही.

विकास हवा; पण विनाशाच्या किमतीवर नको

हिमालयात रस्ते, बोगदे, धरणे, जलविद्युत प्रकल्प आणि पर्यटनासाठी मोठ्या प्रमाणावर पायाभूत सुविधा उभारल्या जात आहेत. विकासाची गरज निश्चितच आहे. परंतु अतिसंवेदनशील पर्वतीय प्रदेशात विकासाचे निकष मैदानी भागांप्रमाणे ठरवणे धोकादायक ठरू शकते. भूगर्भीय रचना, उतारांची स्थिरता, नदीखोऱ्यांची क्षमता, हिमनद्यांची स्थिती आणि हवामानातील

बदल यांचा पुरेसा विचार न करता होणारी बांधकामे भविष्यात आपत्तीची तीव्रता वाढवू शकतात. पर्यावरणाची वहनक्षमता ही विकासाच्या मार्गातील अडथळा नसून सुरक्षित विकासाची पूर्वअट आहे. **आता ‘आपत्तीनंतरची मदत’ नव्हे, तर ‘आपत्तीपूर्व तयारी’ हवी** हिमालयीन देशांनी आता आपत्ती व्यवस्थापनाच्या पारंपरिक चौकटीपलीकडे जाण्याची वेळ आली आहे. हिमनद्यांचे उपग्रह आणि जमिनीवरील तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून सातत्याने निरीक्षण करणे, संभाव्य धोकादायक ग्लेशियल तलावांचे मॉनिंग करणे, नदीखोऱ्यांचे जोखीम नकाशे तयार करणे आणि अत्याधुनिक पूर्वसूचना प्रणाली उभारणे ही काळाची गरज आहे. स्थानिक नागरिकांना आपत्तीची पूर्वकल्पना देण्यासाठी प्रभावी सायरन, मोबाइल अलर्ट, स्थानिक

नियंत्रण केंद्रे आणि सुरक्षित स्थलांतर मार्ग तयार केले पाहिजेत. अतिसंवेदनशील भागांमध्ये कोणत्या प्रकारचे बांधकाम परवानगीयोग्य आहे, यासाठी कठोर नियम असणे आवश्यक आहे.

प्रत्येक मोठ्या प्रकल्पापूर्वी पर्यावरणीय वहनक्षमता अभ्यास आणि व्यापक आपत्ती जोखीम मूल्यांकन अनिवार्य केले पाहिजे. **हिमालय वाचवणे म्हणजे भविष्यातील जलसुरक्षा वाचवणे** आज नेपाळमध्ये दिसणारे संकट उद्या उत्तराखंड, हिमाचल प्रदेश किंवा हिमालयाच्या इतर भागांसमोर उभे राहू शकते. म्हणून एखादी दुर्घटना घडल्यावर काही दिवस चर्चा करणे आणि नंतर सर्व काही विसरून जाणे हा मार्ग आता स्वीकारता येणार नाही.

हवामान बदलाला आळा घालण्यासाठी जागतिक प्रयत्न आवश्यक आहेतच; परंतु

त्याचबरोबर हिमालयासाठी स्वतंत्र, वैज्ञानिक आणि दीर्घकालीन धोरणाची गरज आहे. हिमनद्यांचे संरक्षण, जलस्रोतांचे व्यवस्थापन, पर्यावरणपूरक पायाभूत विकास आणि स्थानिक समुदायांचा सहभाग या चारही बाबी एकत्रितपणे पुढे न्याव्या लागतील. हिमालय आपल्याला इशारा देत आहे. प्रश्न एवढाच आहे की आपण तो इशारा किती गांभीर्याने घेतो.

आजची महापूरस्थिती ही केवळ एक दुर्घटना समजून दुर्लक्षित केली, तर भविष्यात अशाच घटना अधिक वारंवार, अधिक तीव्र आणि अधिक विनाशकारी स्वरूपात समोर येऊ शकतात. हिमालयाला विकासाची गरज आहे; पण त्याच्या नैसर्गिक मर्यादा ओलांडून केलेला विकास अखेर मानवासाठीच महाविनाशाचे कारण ठरू शकतो.

...

